

Državni zakonik

za

kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru.

Kos XXXV. — Izdan in razposlan 27. dne marca 1915.

Vsebina: (Št. 76 in 77.) 76. Ukaz o uravnavi razpečavanja sladovih kali za preskrbovanje industrije za stiskane droži. — 77. Ukaz o odlogu zasebnopravnih denarnih terjatev zoper dolžnike na Gališkem in v Bukovini.

76.

Ukaz trgovinskega ministrstva v porazumu z ministrstvom za notranje stvari, s finančnim ministrstvom in s poljedelskim ministrstvom z dne 24. marca 1915. l.

o uravnavi razpečavanja sladovih kali za preskrbovanje industrije za stiskane droži.

Na podstavi cesarskega ukaza z dne 10. oktobra 1914. l. (drž. zak. št. 274) se ukazuje tako:

§ 1.

Kdor ima najmanj pet metrskih stotov sladovih kali 27. dne marca 1915. l. v svojih ali tujih prostorih v zalogi ali jih ima za druge v hrambi, mora podati vojnemu prometnemu zavodu za žito na Dunaju naznanilo ter natančno navesti lastnika, množino in kraj, kjer se hranijo te zaloge.

To naznanilo je odposlati pismeno vojnemu prometnemu zavodu za žito najkasneje 8. dne aprila 1915. l.

Množine, ki so 27. dne marca 1915. l. na prevozu, mora naznaniti prejemnik v treh dneh po prejemu.

§ 2.

V času do 27. dne aprila 1915. l. so zaloge, ki jih je zglasiti po § 1, dejane pod zaporo. V času zapore ne smejo lastniki svojih sladovih kali niti porabljati (pokladati), niti jih podelovati za druge namene nego za izdelovanje stiskanih droži in jih smejo prodajati le po vojnem prometnem zavodu za žito na Dunaju.

§ 3.

Vojni prometni zavod za žito je pooblaščen pri njem zglashene množine sladovih kali zahtevati (za izdelovalce stiskanih droži) do 27. dne aprila.

Lastniki sladovih kali so dolžni zahtevane množine dobavljati izdelovalcem stiskanih droži, ki jim jih oznameni vojni prometni zavod za žito. Dotlej da izroče sladove kali, jih morajo brezplačno imeti v zalogi, morajo strokovnjaško z njimi ravnati in jih varovati vsake poškodbe.

Vojni prometni zavod za žito mora zahtevano blago, ko ga je prevzel prejemnik, na njegov račun plačati v gotovini proti fakturi (§ 6), ako prodajalec sladovih kali ne izjavi izrečno, da je zadovoljen z drugim ravnanjem.

§ 4.

S tistimi zglašenimi množinami sladovih kali, ki jih vojni prometni zavod za žito ne zahteva v roku, oznamenjenem v § 3, prvi odstavek, sme lastnik svobodno razpolagati.

§ 5.

Obstoječi sklepi ne odvezujejo dolžnosti podati v § 1 predpisano naznanilo in dobavljati po § 3 zahtevane množine sladovih kali.

§ 6.

Pri prodajah, ki jih je izvedel vojni prometni zavod za žito, znaša cena sladovih kali, ki ustrezajo gledé kakovosti in čistosti zahtevam, običajnim po uzansah borze za kmetijske pridelke na Dunaju, 32 K za 100 kg.

Cena se umeva od nakladne postaje in obsega stroške prevoza do te postaje in stroške nakladanja. Velja pa brez vreče za plačilo v gotovini.

Ako blago ne ustreza uzansam primernim zahtevam in ako se ne doseže dogovor gledé primernega znižanja cene, odloča, ako je stanovišče prodajalca sladovih kali v deželi, v kateri je borza za kmetijske pridelke, razsodišče te borze, sicer pa razsodišče trgovinske in obrtne zbornice, v koje okolišu stanuje prodajalec.

Ako zahteva vojni prometni zavod za žito določno množino sladovih kali, gledé katere more lastnik verjetno dokazati, da je kupil to množino po višji nego v prvem odstavku oznamenjeni ceni, sme trgovinski minister za prodajo te množine sladovih kali dovoliti višjo nego v prvem odstavku oznamenjeno ceno.

Izvršitev oddaje se ne sme zakasniti zaradi tega, ker se ni odločilo o višini prodajne cene.

§ 7.

Kontrolo, da se sluša ta ukaz, izvršujejo državna oblastva ali tisti, ki so jim to naročila. Tisti, ki so zavezani naznanilu (§ 1), so dolžni tistim osebam, ki se pravilno izkažejo, da imajo

naročilo oblastev, vsakčas dovoliti vstop v obratne in skladiške prostore, vpogled v poslovne zapiske ter, da smejo odvzeti poskuse sladovih kali, in jim dajati vsa pojasnila, ki se nanašajo na prodajanje sladovih kali.

Tisti, ki imajo naročilo oblastev, so dolžni molčati o opraviilih tajnostih lastnikov in hranilcev sladovih kali, za katere izvedó.

§ 8.

Ta ukaz se ne nanaša na tiste množine sladovih kali, ki so v posesti izdelovalcev stiskanih droži ali s katerimi morejo razpolagati na podstavi obstoječih pogodb. Izdelovalci stiskanih droži pa so dolžni svoje zaloge sladovih kali v zmislu § 1 tega ukaza naznaniti vojnemu prometnemu zavodu za žito.

Zaloge, ki so 27. dne marca v posesti izdelovalcev stiskanih droži, ter množine sladovih kali, ki jih dobé pozneje, se brez dovoljenja finančnega ministrstva ne smejo porabljeti za druge namene nego za izdelovanje stiskanih droži.

§ 9.

Poslovanje vojnega prometnega zavoda za žito gledé te opravilne stroke je pod kontrolo trgovinskega ministrstva in to ministrstvo ga lahko v porazumu z udeleženimi ministrstvi uravna s posebnimi predpisi.

§ 10.

Prodaje sladovih kali, ki se sklenejo v nasprotju s tem ukazom, so nične.

Prestopke tega ukaza in vsako sodelovanje, da se onemogočijo v tem ukazu določene dolžnosti, kaznujejo, če se ne kaznujejo kazenskosodno, politična oblastva I. stopnje na denarju do 5000 kron ali po svojem preudarku z zaporom do 6 mescev.

§ 11.

Ta ukaz dobi moč dne razglasitve.

Heinold s. r.

Zenker s. r.

Schuster s. r.

Engel s. r.

77.**Ukaz vsega ministrstva z dne
26. marca 1915. l.****o odlogu zasebnopravnih denarnih terjatev zoper
dolžnike na Gališkem in v Bukovini.**

Na podstavi § 27 cesarskega ukaza z dne 25. januarja 1915. l. (drž. zak. št. 18) se ukazuje tako:

§ 1.

(1) Dolžnikom, ki imajo svoje stanovišče (sedež) ali svoj stalni opravični zavod v kraljevini gališki in vladimski z veliko vojvodino krakovsko ali v vojvodini bukovinski, se dovoljuje odlog po naslednjih določilih.

(2) Pred 1. dnem avgusta 1914. l. nastale zasebnopravne denarne terjatve, všteti terjatve iz menic ali čekov, nadalje denarne terjatve iz zavarovalnih pogodb, ki so bile sklenjene pred tem dnevom, so odložene, ako so postale plačne ali postanejo plačne pred 1. dnem junija 1915. l., za sedaj do vštete 31. dne maja 1915. l.

(3) Za potegnjene menice ali čeke, izdane pred 1. dnem avgusta 1914. l., kojih trasat, in za lastne menice, izdane pred istim dnem, kojih izdatnik ima svoje stanovišče v ozemlju, označenem v odstavku 1, se odlaga plačilni dan, ako je postala ali postane menica ali ček plačen med 1. dnem avgusta in 31. dnem maja 1915. l., za sedaj na 1. dan junija 1915. l. Temu primerno se preloži tudi rok za protestovanje. Za uporabljanje tega ukaza velja pri potegnjenih menicah in čekih pri imenu ali firmi trasata navedeni kraj za trasatovo stanovišče, pri lastnih menicah kraj izdaje za izdatnikovo stanovišče.

Od odloga izvzete terjatve.**§ 2.**

Od odloga, določenega v § 1, so izvzete:

1. terjatve iz službenih in mezdnih pogodb (§§ 1151 do 1163 o. d. z.);

2. terjatve iz najemnih in zakupnih pogodb;

3. terjatve za prodane reči ali dobavljeno blago na podstavi pogodb, ki so bile sklenjene

pred 1. dnem avgusta 1914. l., ako se je izročitev ali dobava izvršila ali se izvrši šele po 31. dnevu julija 1914. l., razen ako jo je bilo opraviti pred 1. dnem avgusta 1914. l.;

4. terjatve društvenih bolniških blagajnic (§ 60 zakona z dne 30. marca 1888. l. [drž. zak. št. 33]) in nadomestnih zavodov (§ 65 zakona z dne 16. decembra 1906. l. [drž. zak. št. 1 iz l. 1907.] in cesarskega ukaza z dne 25. junija 1914. l. [drž. zak. št. 138]) za plačilo prispevkov za bolniško in pokojninsko zavarovanje;

5. pravice do plačevanja obresti in letnin

a) na podstavi terjatev, ki služijo za prednostno založbo zastavnih listov in fundiranih bančnih zadolžnic;

b) na podstavi terjatev hranilnic proti občinam ali drugim javnim korporacijam;

c) na podstavi knjižno zavarovanih terjatev;

6. rentne terjatve in pravice do dajanja za preživljanje;

7. terjatve, ki gredo družbi Rdečega križa, nadalje zakladu za podpiranje svojcev mobilizovancev ali za drugo pripomaganje o priliki vojne neposrednje ali na podstavi nakazila (§ 1408 o. d. z.);

8. terjatve za plačevanje obresti in vračila glavnice iz dolžnosti, jamčenih po državi.

Terjatve iz zavarovalnih pogodb.**§ 3.**

(1) Od odloga so nadalje izvzete pravice:

a) iz pogodb o zavarovanju življenja do odkupa ali dovolitve posojil do višine 200 K in do plačila zavarovalne vsote do višine 500 K,

b) iz zavarovalnih pogodb, ki so bile posebej sklenjene za primer smrti v vojni, do polne višine zavarovalne vsote,

c) v vseh drugih zavarovalnih strokah do odškodnine do višine 400 K.

(2) Pravnih škod, ki so v pogodbi spojene s tem, če se premija za zavarovanje življenja docela ali deloma ne plača, ne more uveljavljati zavarovalec od drugega leta zavarovanja počenši, dokler velja ta ukaz, razen ako je zavarovatelj v 14 dneh po preteku pogodbenega, za plačilo

premije določenega dodatnega roka izjavil, da ne nadaljuje zavarovanja. Ako zavarovatelj ni pravočasno podal take izjave, je dolžen plačati premijo.

Terjatve iz tekočega računa, blagajničnih listkov in vložnih knjižic.

§ 4.

(1) Terjatve iz tekočega računa in iz vlog za blagajnične listke so odložene z omejitvijo, da se more v teku koledarskega mesca pri delniških in delniških bankah zahtevati plačilo do višine 3 odstotkov 1. dne avgusta 1914. l. obstoječe terjatve, najmanj pa 400 K in največ 1000 K, pri drugih kreditnih zavodih, izvzemši raiffeisenovke (zakon z dne 1. junija 1889. l. [drž. zak. št. 91]), plačilo do višine 2 odstotkov tiste terjatve, najmanj pa 200 K in največ 500 K, in pri raiffeisenovkah plačilo do višine 50 K.

(2) Zoper zahtevo, naj se terjatve iz tekočega računa preodkazujejo na obstoječe račune ali na račune, ki se začno nanovo pri istem kreditnem zavodu, se ne more vgovarjati s tem, da velja odlog; toda izplačilo preodkazanih zneskov se ne more terjati, dokler traja odlog.

§ 5.

Terjatve iz vlog na vložno knjižico, ki so se vložile pred 1. dnem avgusta 1914. l., so odložene z omejitvijo, da se more od iste vloge v teku enega koledarskega mesca zahtevati pri delniških in delniških bankah ter hranilnicah plačilo do višine 200 K, pri drugih kreditnih zavodih, izvzemši raiffeisenovke, plačilo do višine 100 K, in pri raiffeisenovkah plačilo do višine 50 K.

§ 6.

Ako je kreditni zavod na podlagi tekočega računa, na vlogo za blagajnični listek ali na vložno knjižico plačal več, nego se je moglo vsakočasno terjati po §§ 3 in 4 cesarkega ukaza z dne 13. avgusta 1914. l. (drž. zak. št. 216) in po §§ 4, in 5 ukazov z dne 13. oktobra 1914. l. (drž. zak. št. 279), z dne 25. novembra 1914. l. (drž. zak. št. 322), z dne 25. januarja 1915. l. (drž. zak. št. 19) in tega ukaza, lahko vračuni presežek, ako se znova zahteva plačilo.

Pravice do povračila iz izplačevanja terjatev s pravicami.

§ 7.

Terjatve za povračilo za tretjo osebo plačane dolga davkov ali javnih davščin so odložive po določilih § 1, v izvršilnem postopku pa uživajo predpravo plačane terjatve. Določila § 54 k. r. in § 24 por. r. ostanejo neizpremenjena.

Vpliv višje sile na menice in čeke.

§ 8.

(1) Ako je pri menicah ali čekih, brez razlike plačilnega kraja in dneva izdaje, prezentaciji ali protestovanju na potu nepremagljiva ovira (višja sila), ki je nastala zaradi vojnih dogodkov, se odlaga plačilni čas, rok za prezentacijo v sprejem ali v plačilo in za protestovanje za toliko, kolikor je potrebno, da se izvrši meničnopravno dejanje, ko odpade ovira, najmanj pa dotlej, da poteče 10 delavnikov potem, ko je odpala ovira. V protestu je, kolikor mogoče, dognati oviro in njeno trajanje.

(2) Za menice in čeke, brez razlike dneva izdaje, ki so plačni na Gališkem ali v Bukovini, nadalje za menice in čeke, ki so bili izdani po 31. dnevu julija 1914. l. in kojih trasat, in pri lastnih menicah, kojih izdatnik stanuje na Gališkem ali v Bukovini (čl. 4, št. 8, in čl. 97 m. r.), se odlaga dan plačila in rok za prezentacijo v sprejem ali v plačilo za sedaj na 1. dan junija 1915. l. Temu primerno se prelaga tudi rok za protestovanje.

Vračevanje obresti in blagajniški skonto.

§ 9.

(1) Za čas, za katerega se vsled odloga (§§ 1, 3, 4, 5 in 8) odlaga plačilo, je plačevati zakonite obresti ali višje obresti, ki gredo po pogodbi.

(2) Ob preračunu zneska, ki ga je plačati iz odložene terjatve po preteku odloga, se v dvomu ne sme odbiti blagajniški skonto.

Rokovi zastaranja in tožbeni rokovi.

§ 10.

Doba odloga se ne vračuni ob preračunu roka zastaranja in zakonitih rokov za vložbo tožbe.

Odpoved in dogovorjene pravne škode.**§ 11.**

(1) Odpoved denarne terjatve, ki bi bila odložena, če bi bila plačna, velja za izjavljeno:

- a) 1. dne oktobra 1914. l., ako se je izjavila med 1. dnem avgusta in 28. dnem septembra 1914. l.,
- b) 1. dne decembra 1914. l., ako se je izjavila med 29. dnem septembra in 25. dnem novembra 1914. l.,
- c) 1. dne februarja 1915. l., ako se je izjavila med 26. dnem novembra 1914. l. in 31. dnem januarja 1915. l.,
- d) 1. dne aprila 1915. l., ako se je izjavila ali se izjavi med 1. dnem februarja in 31. dnem marca 1915. l.,
- e) 1. dne junija 1915. l., ako se izjavi med 1. dnem aprila in 31. dnem maja 1915. l.

(2) Od denarne terjatve, ki je postala tako plačna, se morejo v času, za katerega se z odlogom odlaga plačilo plačnega zneska, terjati samo obresti, ki gredo po pogodbi.

(3) Pravica odpovedati ali zahtevati, naj se takoj vrnejo glavnični zneski, ki je po pogodbi podeljena upniku, ako bi se obresti, letnine ali obroki terjatev v § 1, odstavek 1, oznamenjene vrste ne plačevali pravočasno, ali druge za oznamljeni primer dogovorjene pravne škode, izvzemši dolžnost plačati zamudne obresti, se ne morejo uveljavljati, ako je dolжник zaostal samo z obrestimi, letninami ali obroki, ki so postali plačni ali postanejo plačni pred 1. dnem junija 1915. l.

Pobot.**§ 12.**

Okolnost, da je terjatev odložena po določilih tega ukaza, ni na potu pobotu z drugo terjatvijo.

Pravdnopravni predpisi.**§ 13.**

(1) Sodnega postopka o tožbah, s katerimi se zahteva plačilo odloženih terjatev, ni nadalje-

vati dotlej, da poteče rok odloga, razen ako toženec predlaga nadaljevanje prekinjenega postopka. Ako se je pa že pred 1. dnem avgusta 1914. l. vršil prvi narok v zmislu § 239 c. p. r. ali ustna sporna razprava, je nadaljevati sodni postopek in v razsodbi določiti rok za plačilo, všteti pravne stroške, tako, da se začne od zadnjega dneva roka odloga (§ 1). Ako se je ta dan navedel koledarsko, se preloži začetek roka plačila na dan, katerega je treba plačati po določilih tega ukaza.

(2) Nove tožbe za plačilo odloženih terjatev je zavračati.

Izvršba.**§ 14.**

(1) Izvršilnih dejanj, všteti izvršbo za zavarovanje, v prid odloženim terjatvam ni dovoljevati v roku odloga, že dovoljenih pa ni izvršiti. Tekočega izvršilnega postopka, izvzemši prisilno upravo in prisilno dajanje v zakup, ni nadaljevati. Že vročeni preodkazni sklepi ostanejo v moči. Z izvršbo poterjane zneske je razdeliti.

(2) Izvršilna dejanja, ki so se opravila, preden se je na izvršilnem sodišču izvedelo za cesarski ukaz z dne 13. avgusta 1914. l. (drž. zak. št. 216), ostanejo v moči.

(3) Začasne odredbe v prid odloženim terjatvam se lahko dovolé in izvrše.

Sodniški odlog.**§ 15.**

(1) Osebam, oznamenjenim v § 1, odstavek 1, lahko naprošeno sodišče za dolžnosti vsake vrste po naslednjih določilih (§§ 16 do 19) dovoli odlog in pravtako izreče, da pravne škode, ki so se dogovorile za primer ne pravočasne izpolnitve, izvzemši dolžnost plačati zamudne obresti, ne nastopijo ali se odpravijo.

(2) Sodišče lahko nadalje razsodi, da se pravne posledice, če pogoj ni nastopil, izpregledajo ali odpravijo, ako so vojni dogodki onemogočili, da bi nastopil pogoj. Ako je treba, je za izpolnitev pogoja postaviti vnovičen rok.

§ 16.

(1) Pravno sodišče lahko na toženčev predlog, ako to opravičuje njegov gospodarski položaj in ako upnik s tem ne trpi nerazmerne škode, gledé terjatev, ki so izvzete od zakonitega odloga, določi v sodbi daljšo nego zakonu ustrezno plačilno dobo; ta doba pa se ne sme dovoliti čez 31. dan maja 1915. l. Sodniški odlog, ki se je dovolil do vštete 31. dne marca 1915. l. ali po § 16 ukaza z dne 25. januarja 1915. l. (drž. zak. št. 19) podaljšal do tega dneva, velja za podaljšanega do vštete 31. dne maja 1915. l.; sodišče pa lahko na upnikov predlog in zaslišavši dolžnika (§ 56 izv. r.), sklene skrajšanje roka.

(2) Toženec mora dejanske trditve, na katere opira svoj predlog, narediti verjetne.

(3) Sodišče sme dovolitev dobe narediti odvisno od dajatve varnosti.

(4) Zoper dovolitev sodniškega odloga, nadalje zoper njega odreko po sodišču druge stopnje ni pravnega pomočka.

§ 17.

(1) Dolžnik lahko predlaga na okrajnem sodišču, v čigar okolišu ima upnik svoje stanovišče, pripoznavši upnikovo terjatev, naj se upnik pozove na razpravo o določitvi plačilnega roka za dolg, ki je izvzet od zakonitega odloga. To lahko predlaga dolžnik tudi tedaj, ako je njegova obveznost ugotovljena v izvršilnem notarskem aktu.

(2) Sodišče naj razsodi o plačilnem roku v pripoznalni sodbi, ki se izreče na upnikov predlog, ako pa stranke prepusté sodišču določitev plačilnega roka v sodni poravnavi, sklenjeni o dolgu, ali ako je dolžnikova obveznost ugotovljena v izvršilnem notarskem aktu, v posebnem sklepu. Stroške razprave mora dolžnik povrniti upniku, razen ako je upnik odklonil zahtevo odloga, ki jo je dolžnik stavil izvensodno in ki je očitno osnovana.

(3) Določila § 16 se primerno uporabljajo.

§ 18.

(1) Ako se je s sodniškim odlogom dovolilo plačevanje najemnin ali zakupnin v obrokih, nastopijo pravne škode, ki so se dogovorile za primer ne pravočasne izpolnitve, le tedaj, ako se ti obroki ne plačujejo pravočasno.

(2) Ako se tak obrok ne plača pravočasno, more najmodavec ali zakupodavec najemniku ali zakupniku odpovedati z veljavnostjo za prihodnji rok odpovedi.

§ 19.

(1) Izvršilno sodišče lahko na predlog zavezanca s pogoji, označenjenimi v § 16, odstavku 1, odloži izvršbo v prid terjatvi, ki je izvzeta od zakonitega odloga, najdalje do 31. dne maja 1915. l. in zaukaže razveljavo že opravljenih izvršilnih činov tudi brez varnosti, zahtevane v § 43, odstavek 2, izvr. r. Taka odložitve je nedopustna, ako je pravno sodišče že po §§ 16 ali 17 dovolilo plačilni rok.

(2) Na dovolitev odložitve se primerno uporabljajo določila § 16, odstavek 2 do 4.

(3) Po § 15 ukaza z dne 13. oktobra 1914. l. (drž. zak. št. 279) ali § 18 ukazov z dne 25. novembra 1914. l. (drž. zak. št. 322) in z dne 25. januarja 1915. l. (drž. zak. št. 19) odložena izvršba se po istih pogojih na predlog zavezanca lahko odloži dalje do najdalje 31. dne maja 1915. l., ako rok odložitve ni že potekel pred dnevom razglasitve tega ukaza.

(4) Zahtevajoči upnik ne more zahtevati povračila izvršilnih stroškov, nastalih za odloženo izvršbo, ako je odklonil zahtevo odloga, ki jo je stavil dolžnik izvensodno in ki je očitno osnovana.

Pravica vzajemnosti.

§ 20.

Kolikor morejo upniki, ki imajo v tuzemstvu svoje stanovišče (sedež), v drugi državi uveljavljati zasebnopravne terjatve samo v manjši izmeri ali z večjimi omejitvami, nego je določeno v tem ukazu, so terjatve upnikov, ki imajo svoje stanovišče (sedež) v tej državi, podvržene enakim omejitvam.

§ 21.

Ta ukaz dobi moč z dnem, katerega se razglasi. Hkratu izgubi moč ukaz z dne 25. januarja 1915. l. (drž. zak. št. 19).

Stürgkh s. r.

Hochenburger s. r.

Forster s. r.

Trnka s. r.

Zenker s. r.

Georgi s. r.

Heinold s. r.

Hussarek s. r.

Schuster s. r.

Engel s. r.

. Morawski s. r.